

GENESIS

43-47

Jozef stelt zijn broers op de proef, maakt zich aan hen bekend en vestigt Jakobs familie in Egypte.

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/genesis/43-47

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Jakob laat Benjamin meegaan naar Egypte	6 min	4
2	De broers vrezen Jozefs ontvangst	3 min	8
3	Jozefs maaltijd en Benjamins voorkeurspositie	4 min	10
4	Jozef verbergt zijn zilveren beker	3 min	12
5	De beker wordt bij Benjamin gevonden	2 min	14
6	De broers doorstaan Jozefs laatste beproeving	3 min	15
7	Juda biedt zich aan voor Benjamin	3 min	18
8	Jozef maakt zich aan zijn broers bekend	2 min	20
9	Jozef ziet Gods leiding en vergeeft hen	3 min	21
10	Farao nodigt Jakobs familie uit	2 min	22
11	Jakob hoort dat Jozef nog leeft	2 min	24
12	God leidt Jakob naar Egypte	3 min	25
13	De eerste nakomelingen van Jakob	2 min	27
14	De tijdrekening rond Juda's nageslacht	3 min	28

15	De overige familieleden van Jakob	3 min	30
16	Zeventig Israëlieten in Egypte	2 min	32
17	Jakobs familie krijgt Gosen toegewezen	5 min	34
18	Egypte betaalt voor voedsel tijdens de honger	4 min	37
19	Egypte wordt afhankelijk van de staat	5 min	40
20	Jozefs belastingwet en blijvende nalatenschap	2 min	42
21	Jakob vraagt om begraven te worden in Kanaän	2 min	44
	Om verder te lezen		45

1

Jakob laat Benjamin meegaan naar Egypte

Het verhaal van Jozef wordt hervat in Genesis 43. De broers zijn teruggekomen van hun eerste bezoek aan Egypte, waar ze voor een jaar graan hebben gekocht. Toen ze thuiskwamen, ontdekten ze dat het geld aan hen was teruggegeven, en daar zijn ze dus van geschrokken. Ze weten niet goed wat ze ervan moeten denken. Hun broer Simeon is dat hele jaar in de gevangenis achtergebleven, in afwachting van de terugkeer van de broers en Benjamin. Maar ze hebben geen haast om terug te gaan. Jozef onder ogen komen was voor hen niet prettig, en Jakob zal Benjamin niet zonder slag of stoot terugsturen. Dus brengen ze hun tijd in Kanaän door met het eten van het graan, totdat het op is. Dat duurt ongeveer een jaar. Ze kopen per keer ongeveer voor een jaar aan graan.

Maar de honger bleef zwaar in het land. En het gebeurde, toen zij het koren dat zij uit Egypte meegebracht hadden, opgegeten hadden, dat hun vader tegen hen zei: Keer terug en koop voor ons wat voedsel. Toen zei Juda tegen hem: Die man heeft ons nadrukkelijk verzekerd: U zult mij niet meer onder ogen komen, tenzij uw broer bij u is. Als u onze broer met ons meestuurt, zullen wij vertrekken en voedsel voor u kopen. Maar als u hem niet meestuurt, zullen wij niet gaan, want die man heeft tegen ons gezegd: U zult mij niet meer onder ogen komen, tenzij uw broer bij u is.

GENESIS 43:1-5

Het is niet gebruikelijk dat broers zo tegen hun vader ingaan en hem trotseren door te zeggen:

Hierin gaan we je niet gehoorzamen.

Maar Jakob is onredelijk, en zij zeggen:

We kunnen daar niet heen. Wat heeft het voor zin? We krijgen toch geen graan. Misschien maken we die man zelfs kwaad. Misschien gooit hij ons allemaal in de gevangenis. Hij heeft gezegd dat hij ons niet eens wil zien zonder Benjamin.

Dus in wezen ligt de bal bij Jakob. Zal hij Benjamin meesturen of niet?

Toen zei Israël: Waarom hebben jullie mij kwaad gedaan door die man te vertellen dat jullie nog een broer hebben? Daarop zeiden zij: Die man vroeg nadrukkelijk naar ons en onze familiekring: Leeft uw vader nog? Hebt u nog een broer? En daarom hebben wij het hem overeenkomstig die woorden verteld. Konden wij soms weten dat hij zou zeggen: Breng uw broer mee?

GENESIS 43:6-7

We weten niet of het hele gesprek waarover ze vertelden werkelijk heeft plaatsgevonden. Het staat niet opgetekend, maar het is heel goed mogelijk dat hoofdstuk 42 een samenvatting is van wat er tussen hen is voorgevallen, en dat deze vragen daadwerkelijk gesteld zijn. Het zijn vragen waarop Jozef het antwoord zou hebben willen weten. Het kan dus zijn dat hij hun deze dingen heeft gevraagd, zoals zij zeiden.

Dan zei Juda tegen zijn vader Israël — en hier treedt Juda naar voren als de grote figuur onder zijn broers:

Toen zei Juda tegen Israël, zijn vader: Stuur de jongen met mij mee; dan zullen wij opstaan en op weg gaan, zodat wij in leven zullen blijven en niet zullen sterven: wij niet, u niet en onze kleine kinderen niet. Ikzelf zal borg voor hem staan; van mij mag u hem opeisen — als ik hem niet bij u terugbreng en hem voor u plaats, dan sta ik alle dagen schuldig tegenover u. Want als wij niet geaarzeld hadden, dan waren we zeker al twee keer terug geweest.

GENESIS 43:8-10

Dat wil zeggen:

Ons eten raakt op, en we hadden allang eten kunnen hebben als we het niet steeds hadden uitgesteld.

Pa, als je niet zo terughoudend was geweest om te voldoen aan de voorwaarden die deze man ons heeft gesteld, hadden we inmiddels terug kunnen zijn met Simeon en voedsel.

Toen zei Israël, hun vader, tegen hen: Als het zo gesteld is, doe dan dit. Neem van het beste van dit land in jullie zakken mee en geef dat die man als geschenk: wat balsem, wat honing, specerijen, mirre, pistachenoten en amandelen.

GENESIS 43:11

De meeste van deze dingen zouden producten van bomen zijn. Zelfs tijdens hongersnoden, wanneer gewassen die in ondiepe grond groeien, zoals graan, niet kunnen groeien omdat er niet genoeg water aan de oppervlakte is, overleven bomen vaak omdat ze wortels hebben. Daardoor brengen ze nog steeds vruchten en dat soort dingen voort. Het is niet zo dat er helemaal niets te eten was. Het is alleen zo dat je niet

leeft van honing, pistachenoten, amandelen en specerijen. Dat zijn dingen die je leven en je voeding verrijken, maar het zijn beslist geen dingen waarvan je leeft. Het waren dus luxe dingen die ze als geschenk konden meesturen. Tijdens een hongersnood hadden ze niet verschrikkelijk veel wat ze konden meesturen.

Hij zegt:

En neem een dubbel bedrag aan geld met jullie mee, en neem ook het geld dat boven in jullie zakken teruggekomen is, weer met jullie mee terug; misschien was het een vergissing. Neem ook jullie broer mee, sta op en ga terug naar die man. God, de Almachtige, geve jullie barmhartigheid in de ogen van die man, zodat hij jullie andere broer en Benjamin met jullie terug laat gaan. En wat mij betreft, als ik van kinderen beroofd word, dan word ik maar van kinderen beroofd.

GENESIS 43:12-14

Met andere woorden:

Ik heb hierin geen keus. Niets lijkt me erger dan Benjamin te verliezen, maar soms zit je in een situatie waarin je gewoon geen keus hebt. Benjamin sterft ook als we geen eten hebben.

2

De broers vrezen Jozefs ontvangst

De mannen namen dat geschenk en een dubbel bedrag aan geld met zich mee, en Benjamin. Zij stonden op, trokken naar Egypte en stonden voor Jozef. Toen Jozef Benjamin bij hen zag, zei hij tegen degene die over zijn huis ging: Breng deze mannen naar mijn huis, slacht vee en bereid het, want deze mannen zullen vanmiddag met mij eten. De man deed zoals Jozef gezegd had; en de man bracht deze mannen naar het huis van Jozef.

GENESIS 43:15-17

Toen werden de mannen bevreesd, omdat ze naar het huis van Jozef gebracht werden. Ze zeiden: Wij worden hier binnengebracht vanwege het geld dat de eerste keer in onze zakken teruggelegd is, zodat hij ons kan overrompelen, ons kan overvallen en ons tot slaven kan nemen, en ook onze ezels.

GENESIS 43:18

Bij dit bezoek zal Jozef hun natuurlijk een ongebruikelijke vriendelijkheid en gastvrijheid tonen en helemaal niets onaardigs doen. Maar die kant van hem hebben ze nog niet gezien. De enige andere keer dat ze hem zagen, was hij alleen maar nors, achterdochtig en beschuldigend. Dat ze zijn huis worden binnengebracht, lijkt dus

geen goed teken. Waarom zou hij hen zo apart nemen om afzonderlijk met hen af te rekenen? Op dit moment hadden ze geen enkele reden om te geloven dat hij hen vriendelijk zou behandelen.

Toen zij de man die over het huis van Jozef ging, naderden, spraken zij tot hem bij de deur van het huis. Zij zeiden: Och, mijn heer, wij zijn de vorige keer inderdaad gekomen om voedsel te kopen. En het gebeurde, toen wij in de herberg gekomen waren en onze zakken openden, zie, ieders geld lag boven in zijn zak, ons geld naar zijn volle gewicht. Daarom hebben wij het nu weer mee teruggebracht. Wij hebben ook ander geld meegebracht om voedsel te kopen. Wij weten niet wie ons geld in onze zakken gedaan heeft. Hij zei: Vrede zij u, wees niet bevreesd. Uw God en de God van uw vader heeft u een schat in uw zakken gegeven. Uw geld heeft mij bereikt.

GENESIS 43:19-23

Wat hij bedoelt, is: „Uit mijn administratie blijkt dat jullie betaald hebben. Jullie betaling staat hier geregistreerd. We hebben het geld dat jullie betaald hebben, dus dit moet een wonder van God zijn. Jullie hoeven je er geen zorgen over te maken.”

Daarna bracht de man deze mannen in het huis van Jozef; hij gaf water en zij wassen hun voeten. Hij gaf ook hun ezels voer.

GENESIS 43:24

Toen Jozef thuiskwam, brachten zij het geschenk dat zij bij zich hadden, bij hem in huis en bogen zich voor hem ter aarde.

GENESIS 43:26

Daarmee bogen ze opnieuw zoals in de dromen.

Hij vroeg hun naar hun welstand en zei: Gaat het goed met uw vader, de oude man, over wie u gesproken hebt? Leeft hij nog?

GENESIS 43:27

3

Jozefs maaltijd en Benjamins voorkeurspositie

Zij zeiden: Het gaat goed met uw dienaar, onze vader; hij leeft nog. Toen knielden zij en bogen zich neer. Hij sloeg zijn ogen op en zag Benjamin, zijn broer, de zoon van zijn moeder. Hij zei: Is dit uw jongste broer, over wie u met mij gesproken hebt? Daarna zei hij: Mijn zoon, God zij u genadig. Jozef haastte zich, want zijn innerlijk werd diep bewogen vanwege zijn broer. Hij zocht een plaats om te huilen, ging een kamer binnen en hilde daar. Daarna waste hij zijn gezicht en kwam naar buiten. Hij bedwong zich en zei: Dien het eten op. Zij dienden hem afzonderlijk op, hun afzonderlijk en de Egyptenaren die met hem aten eveneens afzonderlijk. De Egyptenaren mogen namelijk niet samen met de Hebreëen de maaltijd gebruiken, omdat dat voor de Egyptenaren een gruwel is.

GENESIS 43:28-32

Er waren bepaalde culturele taboes in Egypte. Een daarvan was dat de Hebreëen als onrein werden beschouwd, deels omdat ze over het algemeen schaapherders waren, en de Egyptenaren neerkeken op schaapherders. Ze waren een gruwel voor de Egyptenaren.

Het zou niet zo zijn dat Jozef met zijn broers zou eten, want hij speelt nog altijd de rol van een Egyptenaar. En zij weten niet dat hij een Hebreëer is of dat hij Jozef is. Daarom zit hij aan een aparte tafel. Maar hun tafelschikking was iets wat hun wel moest opvallen. Er staat:

Zij zaten vóór hem: de eerstgeborene overeenkomstig zijn eerstgeboorterecht en de jongste overeenkomstig zijn jeugd, zodat de mannen onder elkaar verbijsterd waren.

GENESIS 43:33

Wat betekent dat? Het betekent dat er vaste plaatsen aan tafel waren en dat hij hen op volgorde van leeftijd had gezet. Ze waren verbaasd, want hoe kon hij de volgorde van hun leeftijden kennen? Ze waren met z'n elven en waren in een kort tijdsbestek geboren. Sommigen van hen waren waarschijnlijk zelfs in hetzelfde jaar geboren, want er waren vier vrouwen in het gezin die kinderen kregen. Je kon door alleen naar deze mannen te kijken niet zien wat de juiste volgorde van hun geboorte was.

Misschien zagen sommige ouderen eruit als sommige jongeren, maar er zou niet zoveel verschil zijn. Ze zijn allemaal in de veertig. Ze zijn tussen de veertig en vijftig jaar oud en schelen onderling allemaal maar een paar jaar. Ze zijn met z'n elven en toch zijn ze allemaal in de juiste geboortevolgorde gezet.

Jozef deed dat om een beetje met hen te spelen en hen de stuipen op het lijf te jagen, en dat lukte. Het joeg hun de stuipen op het lijf. Ze keken elkaar verbaasd aan, alsof ze zeiden: „Merken jullie dat de volgorde waarin we zitten precies onze geboortevolgorde is?”

Toen nam hij porties van wat voor hem stond en liet die naar hen brengen.

En hij liet hun van de gerechten brengen die vóór hem stonden, maar het gerecht van Benjamin was vijf keer groter dan dat van hen allen. Zij dronken en werden dronken met hem.

GENESIS 43:34

Ze waren opgelucht dat Simeon weer bij hen was en dat hij hen vriendelijk behandelde. Voor zover zij wisten, was hij hen misschien aan het vetmesten voor de slacht, maar waarom zouden ze niet van de maaltijd genieten? Ze hadden in deze kwestie niet veel keus. En Benjamin kreeg vijf keer zoveel. Als we ervan uitgaan dat ze redelijke porties kregen, kreeg hij veel meer dan hij kon opeten, daar ben ik zeker van. Maar waarom kreeg Benjamin zo'n voorkeursbehandeling? Ik denk dat dit ongetwijfeld kwam doordat hij hen opnieuw op de proef stelde. Ze waren jaloers op Jozef geweest omdat hun vader hem een voorkeursbehandeling had gegeven. Nu was Jozef weg. En Benjamin, de laatste nog levende zoon van Rachel en de jongste, moest volgens Jozef wel de plaats in de genegenheid van zijn vader hebben ingenomen die Jozef zelf ooit had gehad. Daarom kon Benjamin net als Jozef heel goed het voorwerp van de jaloezie van zijn broers zijn. Als dat zo was, wilde hij die jaloezie aanwakkeren en aan de oppervlakte brengen. Ik ben er zeker van dat Jozef probeerde te ontdekken of deze mannen net zo vijandig tegenover Benjamin stonden als ze tegenover hem hadden gestaan. Dit was één manier om dat naar boven te halen: door Benjamin zo'n onverklaarde, uitzonderlijke voorkeursbehandeling te geven.

4

Jozef verbergt zijn zilveren beker

Hoofdstuk 44:

Hij gebod degene die over zijn huis ging: Vul de zakken van deze mannen met voedsel, zoveel als ze kunnen dragen, en stop ieders geld boven in zijn zak. En mijn beker, de zilveren beker, moet u boven in de zak van de jongste leggen, samen met het geld voor zijn koren. Hij handelde in overeenstemming met de woorden van Jozef, die hij gesproken had.

GENESIS 44:1-2

De huismeester zat duidelijk in het hele plan. De huismeester was een vertrouwde dienaar van Jozef. Jozef had dit hele plan uitgedacht en had zijn huismeester misschien zelfs al voordat de broers aankwamen verteld: 'Als je tien of elf mannen van ongeveer mijn leeftijd uit Kanaän ziet komen, wijs mij dan op hen, want ik heb een plan.' De huismeester gehoorzaamt gewoon alles wat Jozef zegt. Maar uit de manier waarop hij met de broers omgaat, blijkt duidelijk dat hij Jozef helpt om deze hele indruk die hij wekt in stand te houden.

's Morgens, toen het licht werd, liet men de mannen gaan, hen en hun ezels. Zij waren de stad uitgegaan en nog niet ver gekomen, toen Jozef tegen hem die over zijn huis ging, zei: Sta op en achtervolg die mannen. Als u ze ingehaald hebt, moet u tegen hen zeggen: Waarom hebt u kwaad voor goed vergolden? Is dit niet de beker waaruit mijn heer drinkt en waarmee hij dingen met zekerheid kan waarnemen? U hebt slecht gehandeld met wat u gedaan hebt.

GENESIS 44:3-5

De zilveren beker was iets wat Egyptische hoogwaardigheidsbekleders hadden. Het was eenvoudigweg een van de dingen die bij hun ambt hoorden, want ze deden werkelijk aan waarzeggerij. Waarschijnlijk was het zoiets als theeblaadjes lezen, al ging het vermoedelijk eerder om stofdeeltjes, misschien zelfs goudstof, in een beker wijn. De patronen die die vormden enzovoort, werden als voortekenen uitgelegd. Daar werd zo'n beker voor gebruikt.

Er is werkelijk geen enkele reden om te denken dat Jozef hem daar ooit echt voor gebruikte. Het was waarschijnlijk gewoon een van de attributen die bij het ambt hoorden. Toen hij zijn herenhuis kreeg, stond die beker waarschijnlijk al op de schoorsteenmantel, omdat het nu eenmaal een van de dingen was die ze daar hadden. Hij had hem duidelijk niet nodig. Hij was bereid er afstand van te doen. Hij stopte hem in de zak, hoewel hij hem weer terug zou krijgen. Ik ben er zeker van dat hij hem werkelijk nergens voor nodig had. Maar de broers wisten dat niet. Ze wisten niet beter

dan dat ze te maken hadden met een heidense, bijgelovige Egyptische leider. Dus hij wekt de indruk dat hij deze beker nodig heeft om eruit te drinken en ermee waarzeggerij te bedrijven.

5

De beker wordt bij Benjamin gevonden

Zij zeiden tegen hem: Waarom spreekt mijn heer zulke woorden? Er is geen sprake van dat uw dienaren zoiets zouden doen!

GENESIS 44:7

Maar op dit punt hadden ze voorzichtig moeten zijn. Ze wisten dat er eerder vreemde dingen waren gebeurd. Toen deze beschuldiging werd geuit, hadden ze zich dus niet openlijk verontwaardigd moeten tonen, maar hadden ze kunnen zeggen: 'Ik vraag me af of hier weer iets verdachts aan de hand is.' Maar wanneer mensen vals beschuldigd worden, is hun eerste reactie soms gewoon dat ze zichzelf verdedigen. Ze vermoeden dan niet dat er iets zou kunnen zijn waardoor ze schuldig lijken, omdat ze weten dat ze het niet zijn.

Dit lijkt sterk op het moment waarop Laban naar zijn huisgoden zocht en Jakob zei:

Degene bij wie u uw goden vindt, zal niet in leven blijven. Onderzoek zelf, ten overstaan van onze familieleden, wat ik bij me heb, en neem wat van u is terug. Jakob wist echter niet dat Rachel ze gestolen had.

GENESIS 31:32

Dat was een nogal overhaaste uitspraak. Gelukkig wist de huismeester wel beter dan hen daaraan te houden. Hij zei: ‘Onzin.’ Hij zei:

Daarop zei hij: Welnu dan, overeenkomstig uw woorden, zo zal het zijn. Degene bij wie hij gevonden wordt, zal mijn slaaf zijn, terwijl ú onschuldig zult zijn.

GENESIS 44:10

Ze zeiden dus: ‘Als je hem bij een van ons vindt, dood hem dan, en de rest van ons wordt slaaf.’ De huismeester zegt: ‘Laten we dat anders formuleren. Als ik hem bij iemand vind, wordt hij mijn slaaf. De rest van jullie is vrij.’ Dus wat zal er nu gebeuren, vraag ik me af? Wij weten dat hij in Benjamins zak zit.

Zij haastten zich en ieder zette zijn zak op de grond, en ieder opende zijn zak.

GENESIS 44:11

De rentmeester wist in welke zak hij zat. Hij wist dat hij in die van de jongste zat. Maar hij bouwt de spanning op en geeft hun misschien tijd om zich dingen te gaan afvragen terwijl elke zak wordt doorzocht. Nu ik erover nadenk, zal hij hem in een van deze zakken vinden? Heeft iemand dat erin gestopt, zoals iemand eerder ons geld erin heeft gestopt? Het geeft hun de tijd om in spanning af te wachten. Hij begon bij de oudste en eindigde bij de jongste, en natuurlijk werd de beker in Benjamins zak gevonden.

6

De broers doorstaan Jozefs laatste beproeving

Nu bereikt de beproeving haar hoogtepunt, want Benjamin was nu overgeleverd aan zijn broers. Hij kon slaaf worden in Egypte, maar deze keer was dat buiten hun schuld. Zij hadden er niet voor gezorgd dat dit gebeurde. Voor zover zij wisten, had hij de beker gestolen, of had in elk geval iemand hem daarin gestopt zonder dat een van hen dat wilde. Zij waren dus niet verantwoordelijk. Als zij Benjamin niet mochten, net zoals zij vroeger Jozef niet mochten, zouden zij opgelucht kunnen zeggen: „Mooi, van

die jongen zijn we af. Hij gaat naar Egypte. Hij wordt een slaaf, net als Jozef, en daar hebben wij geen last van. Wij gaan naar huis en zeggen gewoon tegen vader: ‘Hé, het was niet onze schuld.’” Deze keer hadden ze gelijk: het was niet hun schuld. Als zij Benjamin dus evenzeer haatten als zij Jozef hadden gehaat, verkeerden zij in de positie dat zij Benjamin eenvoudig aan zijn lot konden overlaten. Ze konden naar huis gaan, naar hun vader, en zeggen: „Het spijt ons, vader, maar je zult er gewoon mee moeten leven. We konden het niet tegenhouden. We hadden in deze situatie geen enkele macht. Wij hebben het niet gedaan.” En ze konden een zuiver geweten hebben.

Als zij daarentegen werkelijk veranderd waren, zou dat nu duidelijk worden. Als zij echt berouw hadden over wat zij Jozef hadden aangedaan en er niet aan zouden denken Benjamin hetzelfde te laten overkomen, zou Jozef weten dat hij hun kon vergeven. Hij kon hun vergeven wat zij hem hadden aangedaan, omdat zij duidelijk veranderd waren. Zij waren anders dan vroeger. Deze val was opgezet en was nu dichtgeklapt om hen in een positie te brengen waarin zij hun ware aard konden laten zien. Zullen zij Benjamin, zoals zij met Jozef deden, harteloos in de steek laten, zodat hij de rest van zijn leven slaaf wordt in Egypte? Of zullen zij dat niet doen?

In vers 13 staat:

Toen scheurden zij hun kleren. Ieder laadde alles weer op zijn ezel en zij keerden terug naar de stad.

GENESIS 44:13

Niet één van hen zei: „Kom, laten we Benjamin gewoon hier achterlaten en naar huis gaan, zodat we veilig zijn. We hebben het voedsel dat we voor nog een jaar nodig hebben.” Niet één van hen deed dat. Ze gingen allemaal terug om Benjamin te redden, als ze konden. Maar vooral Juda trad naar voren toen hij en zijn broers bij het huis van Jozef kwamen. Jozef was daar nog. En zij wierpen zich voor hem op de grond.

En Jozef zei tegen hen:

Jozef zei tegen hen: Wat is dit voor een daad die u verricht hebt? Weet u niet dat een man als ik zoiets met zekerheid kan waarnemen?

GENESIS 44:15

Met andere woorden: hiermee konden jullie niet weggkomen, want ik beoefen waarzeggerij. Ik weet dingen die anderen niet weten, en jullie kunnen je niet voor mij verbergen.

Toen zei Juda:

Toen zei Juda: Wat zullen wij tegen mijn heer zeggen? Wat zullen wij spreken? Waarmee kunnen wij ons rechtvaardigen? God heeft de misdaad van uw dienaren aan het licht gebracht. Zie, wij zullen slaven van mijn heer zijn, zowel wij als hij bij wie de beker gevonden is.

GENESIS 44:16

Met andere woorden: als hij slaaf wordt, worden wij ook slaven.

Maar Jozef zei:

Maar hij zei: Er is geen sprake van dat ik zoiets zou doen! De man bij wie de beker gevonden is, zal mijn slaaf zijn, maar u, trek in vrede naar uw vader.

GENESIS 44:17

7

Juda biedt zich aan voor Benjamin

Toen kwam Juda dichterbij hem en zei:

Toen trad Juda op hem toe en zei: Och, mijn heer, laat uw dienaar toch een woord ten aanhoren van mijn heer mogen spreken, en ontsteek niet in woede tegen uw dienaar, want u bent als de farao. Mijn heer heeft aan zijn dienaren gevraagd: Hebt u nog een vader of een broer? Toen hebben wij tegen mijn heer gezegd: Wij hebben een oude vader, en die heeft een kind van zijn ouderdom, de jongste. Zijn broer is dood, en hij is als enig kind van zijn moeder overgebleven, en zijn vader heeft hem lief. Toen hebt u tegen uw dienaren gezegd: Breng hem naar mij toe, zodat ik mijn oog op hem kan slaan. Wij zeiden toen tegen mijn heer: De jongen kan zijn vader niet verlaten, want als hij zijn vader verlaat, zal deze sterven. Toen zei u tegen uw dienaren: Als uw jongste broer niet met u meetrekt, mag u mij niet meer onder ogen komen.

GENESIS 44:18-23

En het gebeurde, toen wij naar uw dienaar, mijn vader, waren teruggegaan, dat wij hem de woorden van mijn heer vertelden. Toen zei onze vader: Keer terug en koop wat voedsel voor ons. Wij zeiden echter: Wij kunnen niet teruggaan. Alleen als onze jongste broer bij ons is, zullen wij gaan, want wij mogen die man niet meer onder ogen komen als onze jongste broer niet bij ons is. Toen zei uw dienaar, mijn vader, tegen ons: U weet dat mijn vrouw mij twee zonen gebaard heeft. De ene is bij mij weggegaan, en ik heb gezegd: Voorzeker, hij is verscheurd; ik heb hem tot nu toe niet teruggezien. Als u nu ook deze bij mij vandaan neemt en hem een ongeluk overkomt, dan zult u mijn grijze haar van ellende in het graf doen neerdalen.

GENESIS 44:24-29

En nu, als ik bij uw dienaar, mijn vader, terug kom zonder dat de jongen bij ons is — want hij is met hart en ziel aan hem verbonden — dan zal het gebeuren dat hij zal sterven als hij ziet dat de jongen er niet bij is. Dan zullen uw dienaren het grijze haar van uw dienaar, onze vader, met verdriet in het graf doen neerdalen. Uw dienaar heeft zich namelijk bij mijn vader borg gesteld voor de jongen, door te zeggen: Als ik hem niet bij u terugbreng, dan sta ik alle dagen bij mijn vader in de schuld. En nu, laat uw dienaar toch in plaats van deze jongen de slaaf van mijn heer blijven, en laat de jongen met zijn broers gaan. Hoe zou ik immers bij mijn vader terug kunnen keren, als de jongen niet bij mij is? Anders zou ik de ellende moeten zien die mijn vader zal treffen.

GENESIS 44:30-34

8

Jozef maakt zich aan zijn broers bekend

Toen kon Jozef zich niet meer bedwingen voor allen die bij hem stonden, en hij riep: Laat iedereen van mij weggaan. Er stond niemand bij hem, toen Jozef zich aan zijn broers bekendmaakte.

GENESIS 45:1

En ik kan me evenmin bedwingen. Ik heb dit verhaal nog nooit hardop kunnen voorlezen. Ik heb Genesis waarschijnlijk wel dertig keer behandeld, en ik zeg altijd: „Deze keer zal ik het hardop kunnen voorlezen”, maar het lukt me niet. Ik weet niet waarom. Ik heb me altijd afgevraagd waarom. Wat is er zo ontroerend aan dit verhaal? Ik denk dat het gewoon komt doordat je de deugdzzaamheid ziet van iemand die zo veranderd was, zoals Juda. En ongetwijfeld sprak hij namens alle broers. Je ziet mannen die zo verdorven en zo slecht waren, maar die zo berouwvol waren geworden.

Hij huilde zo luid dat de Egyptenaren en het huis van de farao het hoorden.

GENESIS 45:2

Zo luid huilde hij. Hij jammerde. Alle dienaren in het huis konden hem daarbinnen horen jammeren, hoewel ze naar andere kamers waren gestuurd.

Jozef zei tegen zijn broers: Ik ben Jozef! Leeft mijn vader nog? Maar zijn broers waren niet in staat om hem antwoord te geven, want zij waren door schrik voor hem overmand.

GENESIS 45:3

Ik denk dat het zoiets moet zijn geweest: „Dit is Jozef.” Kun je je voorstellen dat dit besef plotseling tot hen doordrong, na wat ze hadden gedaan? Bij zijn eerste verschijning was hij streng genoeg tegen hen geweest dat ze op dit moment niet zeker wisten wat hij van hen dacht. Ze wisten niet zeker of hij hen zou straffen. Dat kon hij

zeker. Als iemand het kon, dan hij wel. Hij verkeerde in de positie om dat te doen. Ze waren volledig aan zijn genade overgeleverd. Hij had hen allemaal kunnen doden, hen tot slaven of gevangenen kunnen maken, en alleen Benjamin naar zijn vader terug kunnen sturen. Ze wisten niet wat ze ervan moesten denken. Ze waren ontzet toen ze beseften dat ze in de aanwezigheid van Jozef waren.

9

Jozef ziet Gods leiding en vergeeft hen

Jozef zei tegen zijn broers: Kom toch dichterbij me! En zij kwamen dichterbij. Toen zei hij: Ik ben Jozef, jullie broer, die jullie naar Egypte verkocht hebben. Maar nu, wees niet bedroefd en laat jullie ogen niet in toorn ontvlammen omdat jullie mij hiernaartoe hebben verkocht, want God heeft mij vóór jullie uit gezonden tot behoud van jullie leven. Deze twee jaren is er immers honger geweest in het midden van het land, en er komen nog vijf jaren waarin er geen ploegen of oogsten zal zijn. God heeft mij vóór jullie uit gezonden, om voor jullie een overblijfsel veilig te stellen op aarde, en jullie door een grote uitredding in leven te houden. Nu dan, niet jullie hebben mij hiernaartoe gestuurd, maar God. Hij heeft mij aangesteld als een vader voor de farao, als heer over heel zijn huis en als heerser over heel het land Egypte.

GENESIS 45:4-8

Ga snel naar mijn vader en zeg tegen hem: „Dit zegt uw zoon Jozef: God heeft mij tot heer over heel Egypte gemaakt. Kom zonder uitstel naar mij toe. U zult in het land Gosen wonen en dicht bij mij zijn: u, uw kinderen en kleinkinderen, uw kleinvee en runderen en alles wat u bezit. Ik zal daar voor u zorgen, zodat u, uw gezin en alles wat u bezit niet tot armoede vervallen, want de hongersnood duurt nog vijf jaar.”

„U en mijn broer Benjamin kunnen met eigen ogen zien dat ik zelf tot u spreek. Vertel mijn vader over al mijn aanzien in Egypte en over alles wat u hebt gezien. Haast u dan en breng mijn vader hierheen.”

Toen viel hij zijn broer Benjamin om de hals en hilde, en Benjamin hilde aan zijn hals. Hij kustte ook al zijn broers en hilde bij hen. Daarna spraken zijn broers met hem. Ze kwamen weer op adem en konden met hem praten en bijpraten.

Nogmaals, in zekere zin moeten ze zo opgelucht zijn geweest toen ze beseften: „Oké, deze man gaat ons geen kwaad doen. Hij wil dat we onze vader hierheen brengen.” Maar ze zouden het hun vader moeten vertellen. Je kunt Jakob niet in dit tafereel brengen zonder hem te vertellen wat er met Jozef was gebeurd, waarom Jozef überhaupt in Egypte was, en over de schuld van zijn broers.

Nu ze hadden laten zien dat hun hart veranderd was, zouden ze hun zonde aan hun vader moeten belijden. We lezen niet dat ze die belijdenis aflegden, maar het moest uiteraard gebeuren. Je kunt niet eenvoudigweg zeggen dat Jozef nog leeft en hopen dat hun vader er nooit achter komt dat zij degenen waren die hem naar Egypte hadden verkocht.

10

Farao nodigt Jakobs familie uit

Toen het gerucht dat de broers van Jozef gekomen waren, in het huis van de farao gehoord werd, was het goed in de ogen van de farao en in de ogen van zijn dienaren. En de farao zei tegen Jozef: Zeg tegen uw broers: Doe dit: bepak uw dieren en ga op weg naar het land Kanaän, haal uw vader en uw gezinnen op en kom naar mij toe. Ik zal u het beste deel van het land Egypte geven en u zult het voortreffelijkste van het land eten.

GENESIS 45:16-18

En u hebt de bevoegdheid; doe dit: Neem uit het land Egypte wagens mee voor uw kleine kinderen en voor uw vrouwen. Vervoer ook uw vader ermee en kom. Laat uw oog uw huisraad niet ontzien, want het beste van heel het land Egypte, dat is voor u.

GENESIS 45:19-20

Zo deden de zonen van Israël. En Jozef gaf hun wagens, naar het bevel van de farao; ook gaf hij hun proviand voor onderweg.

GENESIS 45:21

Hij gaf hun allen, ieder afzonderlijk, een stel kleren, maar Benjamin gaf hij driehonderd zilverstukken en vijf stel kleren.

GENESIS 45:22

Nu, driehonderd zilverstukken — misschien weten we niet precies hoeveel dat waard is. We weten wel dat een slaaf voor dertig zilverstukken werd verkocht. Voor dat bedrag had hij dus tien persoonlijke slaven kunnen krijgen. Waarschijnlijk heeft hij het geld daar niet aan uitgegeven, maar dat geeft aan om hoeveel geld het ging. En hij gaf hem vijf stel andere kleren.

Trouwens, extra stellen kleren — wij hebben allemaal heel wat stellen kleren, en waarschijnlijk hebben we er veel meer dan we doorgaans meenemen. Maar in Bijbelse tijden was een stel andere kleren echt iets kostbaars. Stof werd niet op weefgetouwen vervaardigd en kleurstoffen werden niet in laboratoria gemaakt. Het maken van stof was echt heel arbeidsintensief, en daarom was stof erg duur. De meeste mensen hadden misschien niet eens meer dan één extra stel kleren. De boeren hadden vaak zelfs geen enkel extra stel om zich in om te kleden. Ze moesten zich baden in de kleren die ze droegen, omdat ze geen andere kleren hadden om die te vervangen. Ze wasten zichzelf en hun kleren tegelijk. Vijf extra stellen kleren geven betekende dus echt dat je iets gaf wat in die tijd een grote luxe was. Het was iets van grote waarde. Het was alsof je hem vijf sportwagens gaf of zoiets.

11

Jakob hoort dat Jozef nog leeft

En aan zijn vader stuurde hij evenzo tien ezels, die van het beste van Egypte droegen, en tien ezelinnen, die koren en brood droegen, en proviand voor zijn vader voor onderweg.

GENESIS 45:23

Zij trokken weg uit Egypte en kwamen weer bij hun vader Jakob in het land Kanaän. Toen vertelden zij hem: Jozef leeft nog! Hij is zelfs heerser over heel het land Egypte! Toen bezweek zijn hart, want hij geloofde hen niet.

GENESIS 45:25-26

En toen stierf hij. Nee, hij stierf niet. Bijna. Maar toen ze hem alle woorden vertelden die Jozef tegen hen had gezegd, en toen hij de wagens zag die Jozef had gestuurd om hem te vervoeren, leefde de geest van hun vader Jakob weer op.

Maar toen zij hem alle woorden overgebracht hadden die Jozef tot hen gesproken had, en toen hij de wagens zag die Jozef gestuurd had om hem te vervoeren, leefde de geest van hun vader Jakob op. En Israël zei: Genoeg! Mijn zoon Jozef leeft nog! Ik zal gaan, ik wil hem zien voordat ik sterf.

GENESIS 45:27-28

Dit is werkelijk het hoogtepunt van het verhaal van Jozef. Maar het is nog niet afgelopen. Er liggen nog heel wat enigszins anticlimactische hoofdstukken voor ons. Er volgen nog vijf hoofdstukken, en de meeste informatie bestaat uit bestuurlijke zaken. Er zit niet veel drama in en ook niet veel materiaal over menselijke belevenissen. Het gaat voornamelijk om bestuurlijke zaken: hoe Jozef de economie tijdens de hongersnood bestuurt, en hoe de zegeningen worden verdeeld onder de zonen van Jakob en die van Jozef. Maar dat materiaal moeten we nog behandelen.

Dit is echt het hoogtepunt van het verhaal. Dit is het gelukkige einde. Jakob ontdekt dat Jozef nog leeft. In een film zou die hier eindigen. Dit is waar je op hebt gewacht. Wat valt er daarna nog te vertellen? De waarheid is dat er in Genesis niet veel meer overblijft. Maar omdat het geen roman en geen verzonnen verhaal is, maar een verslag van dingen die werkelijk gebeurd zijn, zijn er na het hoogtepunt van het verhaal nog andere dingen gebeurd. En dus zullen we die nog moeten afhandelen.

12

God leidt Jakob naar Egypte

In Genesis 46 heeft Jozef zijn vader en zijn broers uitgenodigd om naar Egypte te komen. Daar zullen zij gedurende de resterende vijf jaar van de hongersnood in leven worden gehouden. Natuurlijk bleven ze, toen ze daar eenmaal heen waren gegaan, veel langer dan dat. Maar op dit punt zijn alleen de komende vijf jaar werkelijk in beeld.

Israël brak op met alles wat hij had, en hij kwam in Berseba; daar bracht hij offers aan de God van zijn vader Izak.

GENESIS 46:1

Berseba lag blijkbaar op de route. Toen zei God tegen hem:

En God sprak tot Israël door nachtelijke visioenen en zei: Jakob! Jakob! En hij zei: Zie, hier ben ik. En Hij zei: Ik ben God, de God van uw vader; wees niet bevreesd om naar Egypte te trekken, want Ik zal u daar tot een groot volk maken. Ik zal met u meetrekken naar Egypte en Ik zal u ook zeker doen terugkeren; en Jozef zal uw ogen sluiten.

GENESIS 46:2-4

Toen stond Jakob op en vertrok uit Berseba, en de zonen van Israël vervoerden hun vader Jakob, hun kleine kinderen en hun vrouwen op de wagens die de farao gestuurd had om hem te vervoeren. Hun vee en hun bezittingen die zij in het land Kanaän verworven hadden, namen zij mee; en zij kwamen in Egypte aan, Jakob en heel zijn nageslacht met hem. Zijn zonen en zijn kleinzonen met hem, zijn dochters, zijn kleindochters en heel zijn nageslacht bracht hij met zich mee naar Egypte.

GENESIS 46:5-7

Zo komt het hele volk als het ware — het was nog geen volk, het was slechts een familie — uiteindelijk in Egypte terecht. Het enige in dit gedeelte dat misschien het vermelden waard is, is dat God werkelijk de moeite nam om in een droom aan Jakob te verschijnen en tegen hem te zeggen:

Wees niet bang om naar Egypte te gaan.

Hij behoort tot de derde generatie op rij die een hongersnood in het land Kanaän meemaakte en Egypte als een mogelijke bestemming moest overwegen. Abraham had in Genesis 12 een hongersnood in Kanaän meegemaakt en was naar Egypte afgedaald. Later, in hoofdstuk 26, was er een hongersnood in het land toen Izak daar was, en hem werd gezegd dat hij niet naar Egypte moest gaan. Voor Jakob lijkt het dus vanzelfsprekend om naar Egypte te gaan, want daar is Jozef. Maar hij had daar ongetwijfeld een bepaalde geruststelling over nodig, aangezien Izak tijdens een hongersnood uitdrukkelijk te horen had gekregen dat hij niet naar Egypte mocht gaan. God vond blijkbaar dat Hij Jakob hierover duidelijk groen licht moest geven. Daarom verscheen Hij aan hem en zei:

Wees niet bang om daarheen te gaan. Daar wil Ik dat je naartoe gaat.

Vers 8:

13

De eerste nakomelingen van Jakob

Dit zijn de namen van de zonen van Israël die naar Egypte kwamen, Jakob en zijn zonen. De eerstgeborene van Jakob: Ruben.

GENESIS 46:8

Er is op gewezen dat Ruben, toen hij zijn vader probeerde over te halen Benjamin mee naar Egypte te laten gaan, zei:

Toen zei Ruben tegen zijn vader: U mag mijn twee zonen doden, als ik hem niet bij u terugbreng! Geef hem in mijn hand en ik zal hem bij u terugbrengen!

GENESIS 42:37

Toch worden hier vier zonen van Ruben genoemd die met hen naar Egypte gingen, en dit was ongeveer een jaar nadat Ruben die uitspraak deed. Het is dus mogelijk dat de vrouw van Ruben in dat jaar een tweeling kreeg. Hij zei dat hij twee zonen had, maar blijkbaar waren er uiteindelijk nog twee zonen die slechts ongeveer een jaar later met hem meegingen. Dat is niet onmogelijk. Zijn vrouw kan op dat moment zwanger zijn geweest, en in die tijd kan hij achtereenvolgens twee zonen hebben gekregen, of twee zonen als tweeling.

De zonen van Simeon: Jemuel, Jamin, Ohad, Jachin, Zohar en Saul, de zoon van een Kanaänitische vrouw.

GENESIS 46:10

Simeon was de tweede zoon. Vervolgens staat er:

De zonen van Levi: Gerson, Kahath en Merari.

GENESIS 46:11

Deze Levieten, de mensen van Levi, werden uiteindelijk in de dagen van Mozes de mensen die dienst deden bij de tabernakel. Die stam had drie takken: de Gersonieten, de Kahathieten en de Merarieten. Die zijn uiteindelijk voortgekomen uit deze drie zonen van Levi, maar dat was veel later, generaties later.

De zonen van Juda: Er, Onan, Sela, Perez en Zerah. Er en Onan waren echter in het land Kanaän gestorven. De zonen van Perez waren Hezron en Hamul.

GENESIS 46:12

Er en Onan gingen niet met hen mee naar Egypte, omdat zij, zoals je je herinnert, gestorven waren bij het voorval met Tamar. Dat staat hier tussen haakjes:

Er en Onan stierven in Kanaän.

Het waren dus in werkelijkheid alleen Sela, Perez en Zerah die met Juda meegingen.

Er gingen dus ook enkele kleinzonen van Juda mee naar Egypte.

14

De tijdrekening rond Juda's nageslacht

Daarom spraken we over de moeilijkheden om alles uit hoofdstuk 38, het verhaal van Tamar en Juda enzovoort, te laten passen binnen de tijd die beschikbaar was. Als de zonen van Jakob allemaal geboren zijn tijdens de tweede periode van zeven jaar die hij bij Laban doorbracht, in plaats van dat sommigen van hen tijdens de eerste zeven jaar en anderen tijdens de tweede zeven jaar werden geboren — en daar bestaan verschillende theorieën over — dan zou Juda, de derde zoon, op zijn vroegst misschien in het negende of tiende jaar geboren zijn, als de eerste zoon in het zevende jaar geboren was. Dat betekent dat hij ongeveer tien jaar oud zou zijn geweest toen ze Paddan-Aram verlieten en naar Kanaän gingen. Er waren zes jaar, plus misschien vier, dus dat lijkt te kloppen.

Als Juda ongeveer tien jaar oud was toen hij Paddan-Aram verliet, moest hij zonen krijgen die opgroeiden en na elkaar met Tamar trouwden. Nadat zij gestorven waren en zijn jongste zoon volwassen was geworden, kreeg Juda vervolgens een kind bij Tamar. Maar een van die kinderen had op zijn beurt al zonen tegen de tijd dat zij naar Egypte gingen. Er zijn daar dus ongeveer vier generaties.

Tussen het vertrek uit Paddan-Aram en de reis naar Egypte verstreken drieëndertig jaar. Dat kan op verschillende manieren worden berekend, waarop ik hier niet zal ingaan. Tussen hun reis van Paddan-Aram naar Kanaän aan het begin en hun vertrek naar Egypte brachten ze drieëndertig jaar in Kanaän door. Bij die drieëndertig jaar in Kanaän moet je de leeftijd optellen die Juda had toen ze vanuit Paddan-Aram naar Kanaän kwamen. Laten we zeggen dat hij tien jaar oud was. Dat betekent dat deze vier generaties op de een of andere manier allemaal binnen in totaal drieënveertig levensjaren van Juda moesten vallen. Hij moest kinderen en kleinkinderen krijgen.

Een man kan op zijn drieënveertigste grootvader zijn. Dat is niet onmogelijk. Maar Juda zou dan op zijn dertiende of veertiende getrouwd moeten zijn, en vervolgens zouden zijn zonen op ongeveer dezelfde leeftijd getrouwd moeten zijn en mogelijk nog heel jonge kinderen hebben gehad. Vanwege dat probleem — het is niet onmogelijk, maar het is wel een probleem — geloven sommige mensen dat de zonen van Jakob ook geboren moeten zijn tijdens de eerste zeven jaar die Jakob bij Laban doorbracht, in plaats van dat hun geboorten pas aan het einde van die periode begonnen. Als dit verwarrend is, komt dat doordat dat verhaal inmiddels zo ver achter ons ligt dat de eerdere bespreking ervan nu misschien vergeten is. En het is verwarrend als je niet naar de gegevens in het verhaal zelf kijkt. Hoe dan ook, het belangrijkste om op te merken is dat Juda tegen die tijd twee kleinzonen had. Het konden nog heel jonge kinderen zijn, maar zelfs volgens de ruimste berekening kan hij niet ouder dan vijftig jaar zijn geweest. Hij kan hoogstens negenenveertig jaar oud zijn geweest, en toch had hij al kleinkinderen. Veel mensen van negenenveertig hebben kleinkinderen, maar bij hem komt daar die extra tijd nog bij, bijna alsof het om kleinkinderen of achterkleinkinderen ging. Er was na Onan een periode nodig waarin Sela kon opgroeien. Het is dus niet precies duidelijk hoe dat allemaal in elkaar past, maar het kan wel passen. Het is alleen krap.

15

De overige familieleden van Jakob

De zonen van Issaschar waren:

De zonen van Issaschar: Tola, Pua, Job en Simron.

GENESIS 46:13

— naar alle waarschijnlijkheid niet dé Job, hoewel in een gesprek wel geopperd is dat dit misschien zelfs de Job uit het boek Job was. Maar dan moet je een manier vinden waarop hij op een bepaald moment de familie verliet, naar het oosten ging, zelfs tot ten oosten van de Edomieten, en daar een machtig man werd. Ik denk dat het waarschijnlijker is dat we hier een andere Job voor ogen hebben. Maar hoe dan ook, de naam is hetzelfde — en Simron.

De zonen van Zebulon waren:

De zonen van Zebulon: Sered, Elon en Jahleël. Dit waren de zonen van Lea, die zij Jakob gebaard heeft in Paddan-Aram, met Dina, zijn dochter. Het totale aantal zielen van zijn zonen en dochters was drieëndertig.

GENESIS 46:14-15

Dat betekent alle kleinkinderen en die hele tak van de familie.

De zonen van Gad waren:

De zonen van Gad: Zifjon, Haggi, Suni, Ezbon, Eri, Arodi en Areli. De zonen van Aser: Jimna, Jisva, Jisvi, Beria, en Serah, hun zuster. De zonen van Beria: Heber en Malchiël.

GENESIS 46:16-17

Daar waren dus ook enkele kleinkinderen bij.

Dit waren de zonen van Zilpa. Haar had Laban aan zijn dochter Lea gegeven. Zij baarde hen bij Jakob: zestien zielen.

GENESIS 46:18

De zonen van Rachel, de vrouw van Jakob: Jozef en Benjamin. In het land Egypte werden bij Jozef Manasse en Efraïm geboren, die Asnath, de dochter van Potifera, een priester uit On, hem baarde.

GENESIS 46:19-20

— die twee waren misschien een tweeling —

De zonen van Benjamin: Bela, Becher, Asbel, Gera, Naäman, Echi, Ros, Muppim, Huppim en Ard. Dit waren de zonen van Rachel, die bij Jakob geboren zijn, bij elkaar veertien zielen.

GENESIS 46:21-22

Nu is het belangrijkste punt dat we daar moeten opmerken, dat Benjamin waarschijnlijk niet veel ouder was dan ongeveer twintig of tweeëntwintig jaar toen hij naar Egypte ging. Maar hij had tien kinderen. Dat betekent dat hij óf heel jong getrouwd is, óf zo nu en dan een flinke drieling heeft gekregen. Hij was waarschijnlijk twintig of tweeëntwintig, misschien drieëntwintig. Als hij op zijn dertiende trouwde, wat niet onmogelijk is, en ieder jaar een kind kreeg, zou hij tien kinderen hebben gehad. Dat zou misschien ongebruikelijk zijn. Zijn vader en grootvader en anderen trouwden veel later in hun leven. Rond hun veertigste komt vaker voor. Maar veel van deze jongens lijken jong getrouwd te zijn, misschien toen ze tieners waren, en binnen deze periode kinderen en kleinkinderen te hebben gekregen.

In elk geval had Benjamin tien zonen. Als hij zo nu en dan een tweeling kreeg — en sommige gezinnen krijgen meerdere tweelingen — zou dat natuurlijk betekenen dat hij wat later in zijn leven getrouwd kon zijn, misschien toen hij halverwege zijn

tienerjaren was. Dan kon hij nog steeds hetzelfde aantal kinderen hebben tegen de tijd dat hij begin twintig was.

16

Zeventig Israëlieten in Egypte

De zoon van Dan was Husim.

Daar is er dus maar één.

De zonen van Dan: Husim. De zonen van Naftali: Jahzeël, Guni, Jezer en Sillem. Dit waren de zonen van Bilha. Haar had Laban aan zijn dochter Rachel gegeven. Zij baarde hen bij Jakob: bij elkaar zeven zielen.

GENESIS 46:23-25

De laatste naam wordt in de Engelse bron ook weergegeven als Silo.

Het totale aantal zielen die met Jakob naar Egypte kwamen en die van hem afstamden, afgezien van de vrouwen van de zonen van Jakob, was bij elkaar zesenzestig zielen.

GENESIS 46:26

Als je daar nu Jakob zelf, Jozef en zijn twee zonen bij optelt, bedroeg het totale aantal Israëlieten dat in Egypte was zeventig.

De zonen van Jozef, die bij hem in Egypte geboren waren: twee zielen. Het totale aantal zielen die tot het huis van Jakob behoorden en die naar Egypte kwamen, was zeventig.

GENESIS 46:27

Jozef ging natuurlijk eerder naar Egypte. En Jozefs twee zonen worden kennelijk meegerekend onder degenen die naar Egypte gingen, hoewel ze in Egypte geboren waren. Maar in zekere zin gingen ze al in hun vader mee naar Egypte: ze lagen als het ware al in Jozef besloten toen hij daarheen ging. Dat sluit aan bij de manier van spreken die de Bijbel doorgaans gebruikt.

Jakob stuurde Juda vóór zich uit naar Jozef om hem de weg te laten wijzen naar Gosen. Toen zij in het land Gosen aangekomen waren, spande Jozef zijn wagen in en ging naar Gosen, zijn vader Israël tegemoet. Toen hij voor hem verscheen, viel hij hem om de hals en hilde hij lange tijd aan zijn hals. Toen zei Israël tegen Jozef: Nu kan ik sterven, nu ik jouw gezicht weer gezien heb, want je leeft nog.

GENESIS 46:28-30

17

Jakobs familie krijgt Gosen toegewezen

En Jozef zei tegen zijn broers en tegen het huis van zijn vader:

Daarop zei Jozef tegen zijn broers en tegen het huis van zijn vader: Ik ga het aan de farao vertellen. Ik zal tegen hem zeggen: Mijn broers en het huis van mijn vader, die in het land Kanaän woonden, zijn naar mij toe gekomen. De mannen zijn herders van kleinvee, want zij zijn altijd veehouders geweest. Zij hebben hun kleinvee en hun runderen, en alles wat zij hebben, meegebracht. Wanneer het zal gebeuren dat de farao u roept en vraagt: Wat is uw beroep? dan moet u zeggen: Uw dienaren zijn altijd veehouders geweest, van onze jeugd af aan tot nu toe, zowel wij als onze vaderen. Dan zult u in de landstreek Gosen mogen wonen, want elke herder van kleinvee is voor de Egyptenaren een gruwel.

GENESIS 46:31-34

Hij zegt: Vertel de farao dat jullie herders zijn. Dat was waar. Dat was geen leugen, maar het doel was dat hun een gebied zou worden toegewezen waar ze op zichzelf konden wonen, afgezonderd van de Egyptenaren. Want zoals we al zeiden, herders waren een gruwel voor de Egyptenaren. Herders waren over het algemeen onbeschaafde mensen. Het gezin van Jakob was waarschijnlijk veel beschaafder dan gemiddeld, omdat ze rijk waren en zo, maar veel herders waren gewoon ruwe, onbeschaafde en smerige lui. De Egyptenaren vonden zichzelf te beschaafd en verfijnd om met zulk gespuis om te gaan. Hij zegt dus: Laat de farao weten dat jullie herders zijn, want dan weet hij dat hij jullie ergens moet laten wonen, afgezonderd van de rest van de Egyptenaren, aangezien de Egyptenaren over het algemeen helemaal niet gesteld zijn op herders.

Toen ging Jozef naar de farao en zei:

Toen kwam Jozef en vertelde de farao, en zei: Mijn vader en mijn broers zijn met hun kleinvee, hun runderen en alles wat zij hebben, uit het land Kanaän gekomen; zie, zij zijn nu in de landstreek Gosen.

GENESIS 47:1

En hij nam vijf van zijn broers en stelde hen aan de farao voor. Ik weet niet waarom vijf. Misschien zouden twaalf als een menigte overkomen, en waren vijf genoeg als vertegenwoordiging van het gezin.

En de farao zei tegen zijn broers:

Toen zei de farao tegen zijn broers: Wat is uw beroep? Zij zeiden tegen de farao: Uw dienaren zijn herders van kleinvee, zowel wij als onze vaderen.

GENESIS 47:3

En zij zeiden tegen de farao:

Uw dienaren zijn herders, net als onze vaders.

En zij zeiden tegen de farao:

Verder zeiden ze tegen de farao: Wij zijn gekomen om als vreemdeling in dit land te wonen, want er is geen weidegrond meer voor het kleinvee dat aan uw dienaren toebehoort, omdat de honger zwaar is in het land Kanaän. Nu dan, laat uw dienaren toch in de landstreek Gosen wonen.

GENESIS 47:4

Toen sprak de farao tot Jozef en zei:

Toen zei de farao tegen Jozef: Uw vader en uw broers zijn naar u toe gekomen. Het land Egypte, dat ligt voor u open. Laat uw vader en uw broers in het beste deel van het land wonen; ze mogen in de landstreek Gosen wonen. En als u merkt dat er onder hen bekwame mannen zijn, stel die dan aan tot opzichters over het vee dat mij toebehoort.

GENESIS 47:5-6

Toen bracht Jozef zijn vader Jakob binnen en stelde hem aan de farao voor, en Jakob zegende de farao. Dit is interessant, want de mindere wordt altijd gezegend door de meerdere. Dat Jakob een zegen over de farao uitsprak, wijst erop dat Jakob moreel of geestelijk boven de farao stond.

En de farao zei tegen Jakob:

De farao zei tegen Jakob: Hoe groot is het aantal van uw levensjaren?

GENESIS 47:8

En Jakob zei tegen de farao:

Jakob zei tegen de farao: Het aantal van de jaren van mijn vreemdelingschap is honderddertig jaar. Weinig in getal en vol kwaad zijn mijn levensjaren geweest, en zij hebben het aantal van de levensjaren van mijn vaderen in de dagen van hun vreemdelingschap niet bereikt.

GENESIS 47:9

Hij heeft een zwaarder leven gehad dan zijn vaderen, zegt hij, en zij leefden langer, maar hij is voortijdig oud geworden, terwijl hij nog maar honderddertig jaar oud is. Toen zegende Jakob de farao en ging bij de farao vandaan.

En Jozef gaf zijn vader en zijn broers een woonplaats en gaf hun een bezit in het land Egypte, in het beste deel van het land, in het land Rameses, zoals de farao geboden had. Dat was blijkbaar ook het land Gosen. Toen voorzag Jozef zijn vader, zijn broers en heel het huis van zijn vader van brood, overeenkomstig het aantal van hun gezinnen.

18

Egypte betaalt voor voedsel tijdens de honger

Het grootste deel van de rest van dit hoofdstuk gaat over de manier waarop Jozef het voeden van de hongerende mensen bestuurde. Waar het in wezen op neerkwam, was dat hij gedurende de volgende jaren van de hongersnood elk jaar meer van de mensen nam, totdat alles van hen was afgenomen, behalve hun leven. Zelfs zichzelf werden slaven van de farao.

Er staat:

Er was in heel het land geen brood meer, want de honger was zeer zwaar, en het land Egypte en het land Kanaän raakten uitgeput door de honger. In ruil voor het koren dat men kocht, zamelde Jozef al het geld in dat in het land Egypte en in het land Kanaän te vinden was. Jozef bracht dat geld naar het huis van de farao.

GENESIS 47:13-14

Dus toen het geld opraakte in het land Egypte — dat wil zeggen, toen de Egyptenaren die meer graan nodig hadden geen geld meer hadden, omdat ze het al helemaal hadden uitgegeven aan het graan dat ze hadden opgegeten — staat er:

Toen nu het geld uit het land Egypte en uit het land Kanaän op was, kwamen alle Egyptenaren naar Jozef en zeiden: Geef ons brood! Waarom zouden we in uw aanwezigheid moeten sterven? Het geld is immers op!

GENESIS 47:15

Dat betekent niet dat ze een economische crisis hadden waarin het papiergeld zijn waarde verloor. Het betekent eenvoudig: Ons geld is op. Ze zeggen dat er geen geld meer is. De voorraad is uitgeput.

Toen zei Jozef:

Jozef zei: Geef uw vee; ik zal u brood geven in ruil voor vee, als uw geld op is.

GENESIS 47:16

Dus brachten ze hun vee naar Jozef, en Jozef gaf hun brood in ruil voor paarden, kleinvee, runderen, kudde en ezels. Zo voedde hij hen dat jaar met brood in ruil voor al hun vee.

Deze mensen geven al hun bestaansmiddelen op, alleen maar om in leven te blijven. Elk jaar zullen ze armer worden en hebben ze alleen nog hun leven om zich aan vast te klampen.

Toen dat jaar voorbij was, kwamen zij in het tweede jaar naar hem toe en zeiden tegen hem: Wij zullen het voor mijn heer niet verbergen dat, nu het geld op is en nu de veestapel aan mijn heer is toegekomen, er voor mijn heer niets anders overgebleven is dan ons lichaam en onze grond. Waarom zouden wij voor uw ogen sterven, zowel wij als onze grond? Koop ons en onze grond in ruil voor brood, dan zullen wij en onze grond de farao dienstbaar zijn. Geef ons ook zaad, zodat wij in leven kunnen blijven en niet sterven, en de grond niet woest wordt.

GENESIS 47:18-19

Zo kocht Jozef heel de grond van Egypte voor de farao, want de Egyptenaren verkochten ieder zijn akker, omdat de honger hun te sterk werd. Zo werd het land het eigendom van de farao. En wat het volk betreft, dat liet hij overbrengen naar de steden, van het ene einde van het gebied van Egypte tot het andere einde ervan. Alleen de grond van de priesters kocht hij niet, want voor de priesters gold een vaste regeling door de farao. Zij aten van wat de farao hun volgens die regeling gaf. Daarom hoefden zij hun grond niet te verkopen. Toen zei Jozef tegen het volk: Zie, ik heb heden u en uw grond voor de farao gekocht. Zie, hier is zaad voor u, zodat u de grond kunt bezaaien. Maar met de opbrengsten zal het zo zijn dat u het vijfde deel aan de farao zult geven, en de vier andere delen zullen voor u zijn, als zaad voor de akker en als voedsel voor u en voor hen die in uw huizen zijn, en als voedsel voor uw kleine kinderen. Zij zeiden: U hebt ons in leven gehouden. Laat ons genade vinden in de ogen van mijn heer, en wij zullen slaven van de farao zijn. Jozef maakte dit tot een verordening tot op deze dag voor de grond van Egypte: de farao kreeg een vijfde deel. Alleen de grond van de priesters werd niet het eigendom van de farao.

GENESIS 47:20-26

19

Egypte wordt afhankelijk van de staat

De priesters hoefden dus niet te verkopen wat ze bezaten, omdat ze al op kosten van de staat leefden. Ze waren niet ten einde raad. Ze konden al vrijelijk eten van het graan dat opgeslagen was, omdat ze overheidsfunctionarissen waren. Maar iedereen die niet voor de overheid werkte, moest zijn bezit collectiviseren.

Aanvankelijk hadden ze een vrijemarktsysteem. Ze hadden hun land, ze hadden hun vee en ze hadden hun opbrengst. Ze konden op de markt dingen verhandelen en daar geld voor krijgen. Maar al snel werden ze voor die dingen afhankelijk van de overheid, en eerst moesten ze hun geld afstaan. Later moesten ze hun fokvee afstaan. Dat kwam in wezen neer op de fabrieksuitrusting en dergelijke in een moderne samenleving: de dingen die je gebruikt om inkomsten te verwerven. Ook die moesten ze afstaan. Ze hadden hun land nog, maar ook dat werd eigendom van de overheid. Uiteindelijk werden ze zelf slaven van de farao.

De regeling die Jozef met hen trof, was voor slaven niet buitengewoon onderdrukkend. Egypte werd in wezen een slavenstaat. Het was een volledig gesocialiseerde staat. Doordat de mensen afhankelijk waren van de overheid, werden ze slaven van de overheid. Toch was Jozef niet echt het type tiran. Hij moest hun iets afnemen in ruil voor graan, want dat was zijn taak: de farao rijker maken. Toen de mensen de voorraden kochten, had hij geen verzorgingsstaat. Toch werd het uiteindelijk in wezen wel een verzorgingsstaat, toen ze hun land, hun geld en hun eigen lichaam niet meer bezaten.

Hij bracht hen over naar de steden. Over het algemeen woonde het grootste deel van de bevolking in die tijd niet in steden, omdat steden door muren begrensd zijn en je er geen gewassen kunt verbouwen. Er is niet genoeg land. In agrarische samenlevingen heeft bijna iedereen akkers en land, en verbouwen ze gewassen. Een klein percentage woont in steden en verricht administratief werk voor de overheid. Misschien hebben ze winkels en dergelijke. In de oudheid was er niet veel productie en er was geen industrialisatie. Daarom was het voor de meeste mensen niet echt praktisch om in steden te wonen. Ze moesten buiten de stad op het land werken. Maar deze mensen hadden nu geen boerderijen meer. Al het land behoorde aan de farao toe, dus bracht hij de mensen over naar de steden.

Het is verbazingwekkend hoe dit overeenkomt met bepaalde ontwikkelingen in onze eigen moderne samenleving. In onze samenleving zijn de meeste mensen inmiddels naar de steden verhuisd. We hebben niet veel boeren meer. Ik weet niet meer welk percentage het vroeger was. Ongeveer 150 jaar geleden was zo'n 93 procent van de Amerikanen boer. Nu is 3 procent van de Amerikanen boer, en zij verbouwen al het

graan voor het hele land en ook voor het grootste deel van de rest van de wereld. Dat is 3 procent van onze bevolking. De rest van ons woont op zijn minst in een buitenwijk, zo niet in een stad.

We doen tegenwoordig niet veel meer om rechtstreeks van het land in ons levensonderhoud te voorzien. Dat is prima. Zo heeft onze samenleving zich nu eenmaal ontwikkeld, omdat er tegenwoordig op het gebied van industrie en handel meer banen zijn dan in de landbouw. Maar het betekent wel dat mensen die stadsbewoners worden, volkomen afhankelijk worden van het systeem. Ze kunnen immers niet naar buiten gaan en voedsel van de stoepen plukken om op te eten. Alles is verhard. Ze moeten deel uitmaken van de machine. Ze moeten deel uitmaken van het systeem. Ze zijn geen onafhankelijke mensen meer.

Alleen wanneer mensen wat land hebben... Ik meen dat Benjamin Franklin heeft gezegd dat er geen tirannen zouden kunnen zijn als ieder mens één acre land had, of als ieder gezin één acre land had. Want iemand zou dan zijn eigen voedsel kunnen verbouwen en zich niet aan tirannen hoeven te onderwerpen. Maar wanneer je niet je eigen voedsel verbouwt, alles gecollectiviseerd is en de overheid alles bezit, ben je daarvan afhankelijk. De overheid kan de voorwaarden bepalen. Je wordt een slaaf van de overheid, omdat je van de overheid afhankelijk bent. Dat is eigenlijk wat hier gebeurde. Is Jozef dan de slechterik, omdat hij dit deed? Nee, zij zagen het als iets goeds. Hij was hun redder. Socialisme wordt natuurlijk vaak door een samenleving aanvaard, omdat mensen het zien als de redding van de armen. Het helpt de armen ongetwijfeld. Voor de rijken is het niet erg gunstig. Maar deze situatie loopt niet helemaal parallel, omdat er geen rijken waren. De overheid beschikte vanaf het begin over alle middelen en hield de mensen eenvoudigweg in leven in ruil voor al het andere wat zij hadden.

20

Jozefs belastingwet en blijvende nalatenschap

Maar Jozef nam slechts twintig procent van hun opbrengst. Zoveel namen zij tijdens de goede jaren ook in. Tijdens de zeven goede jaren sloegen zij voedsel op. Per jaar werd twintig procent ingenomen, en dat was blijkbaar genoeg om hen tijdens de

slechte jaren te voeden. De mensen waren er dus al aan gewend dat deel van hun inkomen af te staan. Nu zegt hij: 'Je kunt nog steeds tachtig procent houden voor je gezin en dergelijke, maar geef de overheid gewoon twintig procent.' Dat is nog altijd veel minder onderdrukkend dan enige moderne westerse economie die ik ken. Overheden nemen altijd meer dan twintig procent van het inkomen van de burgers.

Toch bewegen we ons steeds verder in de richting van zo'n collectivistische mentaliteit: we geven het gewoon allemaal aan de overheid en laten die voor ons zorgen. We zijn als hun kinderen. Het is een verzorgingsstaat. Dat is wat Egypte werd, een verzorgingsstaat. Deze mensen waren als kinderen die voor alles van de overheid afhankelijk moesten zijn, terwijl ze daarvoor zelfstandiger waren geweest. Ze hadden hun boerderijen. Ze konden voor zichzelf zorgen.

Ik weet niet of dit op de lange termijn slecht voor hen uitpakte. We weten niet zo veel over hoe dit op de lange termijn voor hen uitwerkte. Maar er staat dat het wel een blijvende wet werd, blijkbaar zelfs 'tot op deze dag' in vers 26. Wiens dag is 'deze dag'? De tijd van de schrijver. En wie is de schrijver? Mozes. Mozes kende de Egyptische wet. Hij was opgevoed aan het hof van de Egyptische farao. Hij was onderwezen in de wijsheid van de Egyptenaren. Hij was bekend met de Egyptische wet van zijn eigen tijd. Wanneer hij het verhaal vertelt, zegt hij: 'Zelfs vandaag staat deze wet die Jozef invoerde nog steeds in de wetboeken. Zo worden de zaken vandaag de dag in Egypte nog steeds geregeld.' Dat was honderden jaren later.

Jozef liet dus een blijvende erfenis na die zelfs van invloed was op het regeringsbeleid van Egypte. Hij redde niet alleen zijn familie en de wereld van de hongersnood, maar hij was ook een staatsman. Hij was een wetgever, iemand die wetten opstelde. Hij was al die dingen, en blijkbaar deed hij alles wat hij deed goed.

21

Jakob vraagt om begraven te worden in Kanaän

Nu vers 27:

Zo woonde Israël in het land Egypte, in de landstreek Gosen. Daar verwierven zij bezit. Zij waren vruchtbaar en werden zeer talrijk. Jakob leefde nog zeventien jaar in het land Egypte, zodat de dagen van Jakob, de jaren van zijn leven, honderdzevenenveertig jaar waren.

GENESIS 47:27-28

Hij had immers gezegd dat hij 130 jaar oud was toen hij daar kwam.

Toen de dagen voor Israël naderbij kwamen dat hij zou sterven, riep hij zijn zoon Jozef en zei tegen hem: Als ik toch genade in jouw ogen gevonden heb, leg dan toch je hand onder mijn heup en zweer dat je mij goedertierenheid en trouw zult bewijzen. Begraaf mij toch niet in Egypte,

GENESIS 47:29

Nogmaals, zo werd in die samenleving een eed afgelegd. We hebben gezien dat Abraham zijn dienaar hetzelfde liet doen om een eed af te leggen.

maar laat mij bij mijn vaderen liggen. Daarom moet je mij uit Egypte vervoeren en mij in hun graf begraven. Hij zei: Ik zal overeenkomstig uw woorden handelen. Hij zei: Zweer het mij. En hij zwoer het hem. Toen boog Israël zich neer aan het hoofdeinde van het bed.

GENESIS 47:30-31

Wat in de hoofdstukken 48 en 49 nog overblijft, zijn de verschillende zegeningen voor de zonen van Jozef en de zonen van Jakob. Hoofdstuk 50 rondt het verhaal natuurlijk af en vertelt uiteindelijk over de dood van Jozef. Er zijn dus nog maar drie hoofdstukken van Genesis over, en die behandelen we de volgende keer.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Genesis 43:1-5
- Genesis 43:6-7
- Genesis 43:8-10
- Genesis 43:11
- Genesis 43:12-14
- Genesis 43:15-17
- Genesis 43:18
- Genesis 43:19-23
- Genesis 43:24
- Genesis 43:26
- Genesis 43:27
- Genesis 43:28-32
- Genesis 43:33
- Genesis 43:34
- Genesis 44:1-2
- Genesis 44:3-5
- Genesis 44:7
- Genesis 31:32
- Genesis 44:10
- Genesis 44:11
- Genesis 44:13
- Genesis 44:15
- Genesis 44:16
- Genesis 44:17
- Genesis 44:18-23

- Genesis 44:24-29
- Genesis 44:30-34
- Genesis 45:1
- Genesis 45:2
- Genesis 45:3
- Genesis 45:4-8
- Genesis 45:16-18
- Genesis 45:19-20
- Genesis 45:21
- Genesis 45:22
- Genesis 45:23
- Genesis 45:25-26
- Genesis 45:27-28
- Genesis 46:1
- Genesis 46:2-4
- Genesis 46:5-7
- Genesis 46:8
- Genesis 46:9
- Genesis 46:10
- Genesis 46:11
- Genesis 46:12
- Genesis 46:13
- Genesis 46:14-15
- Genesis 46:16-17
- Genesis 46:18
- Genesis 46:19-20
- Genesis 46:21-22
- Genesis 46:23-25
- Genesis 46:26
- Genesis 46:27
- Genesis 46:28-30
- Genesis 46:31-34
- Genesis 47:1
- Genesis 47:3

- Genesis 47:4
- Genesis 47:5-6
- Genesis 47:8
- Genesis 47:9
- Genesis 47:13-14
- Genesis 47:15
- Genesis 47:16
- Genesis 47:18-19
- Genesis 47:20-26
- Genesis 47:27-28
- Genesis 47:29
- Genesis 47:30-31

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.